

अनुसूचित क्षेत्रातील पंचायत क्षेत्रविस्तार कायदा (पेसा), १९९६ आणि महाराष्ट्र पेसा नियम, २०१४ च्या अंमलबजावणीबाबत आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांचेमार्फत मूल्यमापन अभ्यास करण्यास शासन मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्र.पेसा-२०२०/प्र.क्र.१३४/का-१७
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, विस्तार इमारत, मुंबई-४०००३२.
दिनांक : १४ जून, २०२१.

- वाचा :-**
१. नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : मुमाअ-१०१६/प्र.क्र.७८/का-१४१७, दि.२२.७.२०१६.
 २. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. पेसाअ-२०१६/प्र.क्र.२०४/का-१७, दि. ०२.०८.२०१६.
 ३. मा.राज्यपाल महोदयांचे प्रधान सचिव यांचे अ.शा. पत्र क्र.आरबी/टीसी/सीआर-४११/पेसा असेसमेंट/२३७, दि.१४.१०.२०२०.
 ४. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांचे पत्र जा.क्र.आसंप्रसं/एक्षेविका/पेसा-अभ्यास/२०२०/३३८, दि.११.११.२०२०.

प्रस्तावना :-

अनुसूचित क्षेत्रातील आदिवासींची संस्कृती, प्रथा- परंपरा यांचे जतन संवर्धन करणे व ग्रामसभेच्या माध्यमातून आदिवासींची स्वशासन व्यवस्था बळकट करणे यासाठी केंद्र शासनाने पंचायत क्षेत्र विस्तार (पेसा) कायदा, १९९६ जारी केला असून सदर कायद्याच्या अंमलबजावणीसाठी राज्य शासनाने महाराष्ट्र पेसा नियम, २०१४ तयार केले आहेत. तथापि, पेसा कायदा व पेसा नियमाच्या तरतूदी पेसा क्षेत्रातील सर्व सामान्य माणसापर्यंत अद्याप पोहचल्या नसल्याबाबत वाचा क्र.३ येथील मा.राज्यपाल महोदयांच्या कार्यालयाच्या दि.१४.१०.२०२० च्या अ.शा.पत्रास अनुसरून प्रस्तुत प्रकरणी परिणामकारक अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने शासनास उपाययोजना सुचविण्याबाबत आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांचेमार्फत मूल्यमापन अभ्यास करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

प्रस्तावनेत नमूद केल्यानुसार प्रस्तुत प्रकरणी नमुना निवड पद्धतीचा अवलंब करून पेसा समन्वयक, पेसा मोबिलायझर, ग्रामसेवक, सरपंच, ग्रामकोष समिती सदस्य व ग्रामस्थ या उत्तरदात्यांपैकी प्रत्येकी किमान १०% उत्तरदात्यांच्या स्तरावरून प्रश्नावल्याद्वारे माहिती संकलित करून आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांचेमार्फत मूल्यमापन अभ्यास करण्यास तसेच सदर शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट “अ” मध्ये विहित केल्यानुसार रु.१७,०२,२००/- (अक्षरी रुपये सतरा लाख दोन हजार दोनशे फक्त) इतक्या रकमेच्या खर्चास पुढील अटी व शर्तीचे पालन करण्याच्या अधीन शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

- अ. नियोजन विभागाच्या वाचा क्र. १ येथील दि. २२.०७.०२१६ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद क्र. ५ मधील तरतूदी विचारात घेवून अनुसूचित क्षेत्रात पेसा अधिनियम आणि नियम यांच्या अंमलबजावणीबाबत मूल्यमापन अभ्यास करून अहवालाचा हेतू, आवश्यकता आणि उद्दिष्टे विचारात घेवून आयुक्त आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था यांचेकडून प्रश्नावल्या अंतिम करण्यात (Finalization of Questionnaire) याव्यात.

- आ. नियोजन विभागाच्या वाचा क्र.१ येथील दि.२२.७.२०१६ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार “Sampling & Survey Methodology” इत्यादी तांत्रिक विषय/ बाबी संदर्भात आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांनी अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाकडून तांत्रिक मार्गदर्शन घ्यावे.
- इ. या विभागाच्या वाचा क्र.२ येथील दि. ०२.०८.२०१६ शासन निर्णयास अनुसरून पेसा ग्रामपंचायतींना ५ टक्के थेट निधी योजनेबाबत टाटा सामाजिक विज्ञान संस्था, मुंबई (TISS), मुंबई यांचेमार्फत करण्यात आलेल्या मूल्यमापनाचा अहवाल सदर अभ्यासाच्या वेळी विचारात घ्यावा.
- ई. सदर अभ्यास पेसा समन्वयक यांचे दैनंदिन कार्यालयीन कामकाजावर विपरीत परिणाम न होता पूर्ण करण्यात यावा.
- उ. मूल्यमापन अभ्यास पाहणी उद्दिष्टानुसार होत असल्याबाबत वेळोवेळी पर्यवेक्षण व निरीक्षण करण्याची दक्षता आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांच्याकडून घेण्यात यावी.
- ऊ. सदर मूल्यमापन अभ्यास ३ महिन्यांच्या कालावधीत पूर्ण करण्यात यावा तसेच मूल्यमापन अभ्यास पूर्ण केल्यानंतर त्याबाबतचा स्वयंस्पष्ट अहवाल करावयाच्या उपाययोजना व शिफारशीसह आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण, पुणे यांचेकडून शासनास त्वरीत सादर करण्यात यावा आणि तसेच सदर अहवाल जनजाती सल्लागार परिषदे समोर ठेवण्यात यावा.
२. याबाबतचा खर्च मागणी क्र.टी-५, २२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण ०२, अनुसूचित जमातीचे कल्याण, ७९६ जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०२) जनजाती क्षेत्राबाहेरील उपयोजना (०२)(०१) नियोजन व संनियंत्रण शाखा- जनजाती विकास संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (राज्य हिस्सा) कार्यक्रम ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर) या लेखाशिर्षाखालील मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.
३. सदर शासन निर्णय ग्रामविकास विभागाने आनौपचारिक संदर्भ रु.७१९/अमुस (ग्रा/पंरा-२), दि.१.१.२०२१ व नियोजन विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्र.६/१४१३, दि.२२.१.२०२१ अन्वये दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.
४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२१०६१४१३१५५५०२२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(र. शि. गोरवे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

- १) मा.राज्यपाल महोदयांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ३) मा. मंत्री/ मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ४) मा.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखापरीक्षण, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
- ५) अपर मुख्य सचिव, ग्रामविकास विभाग, बांधकाम भवन, मुंबई.
- ६) अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

- ७) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
- ९) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
- १०) संचालक, राज्य पेसा कक्ष, पुणे.
- ११) सर्व संबंधित जिल्हाधिकारी.
- १२) सर्व संबंधित मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.
- १३) सर्व संबंधित जिल्हा कोषागार अधिकारी.
- १४) अवर सचिव (अर्थसंकल्प) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १५) निवड नस्ती (का-१७).

आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय क्र.पेसा-२०२०/प्र.क्र.१३४/का-१७, दि.१४ जून, २०२१ सोबतचे
परिशिष्ट अ

अ.क्र.	बाब	बाबींची संख्या	प्रती बाब खर्च (रु.)	एकूण (रुपये)
अ)	प्रपत्रे भरून घेणे (Including TA & DA)			
१	पेसा समन्वयक	५२	३००/-	१५,६००/-
२	पेसा मोबिलायझर	२९०	३००/-	८७,०००/-
३	ग्रामसेवक	२९०	३००/-	८७,०००/-
४	सरपंच	२९०	३००/-	८७,०००/-
५	ग्रामकोष समिती सदस्य	९०८	३००/-	२,७२,०००/-
६	ग्रामस्थ	९०८	३००/-	२,७२,४००/-
एकूण (अन्वेषक मानधन + प्रवास खर्च)		२७३८	३००/-	८,२१,४००/-
आ)	माहितीचे विश्लेषण, अहवाल लेखन, प्रकल्प समन्वय व प्रशासकीय खर्च (मनुष्यबळ)			
१	प्रकल्प संचालक	१	२ महिने x ८०,०००	१,६०,०००/-
२	प्रकल्प समन्वयक	२	२ महिने x ५०,०००	२,००,०००/-
३	संशोधन अधिकारी (माहितीचे विश्लेषण व अहवाल लेखन ची कामे)	१	१ महिने x ५०,०००	५०,०००/-
४	संशोधन सहायक (माहितीचे विश्लेषण व अहवाल लेखन ची कामे)	२	१ महिने x ४०,०००	८०,०००/-
५	छाननी, Data Entry, वैधतीकरण			१,००,०००/-
एकूण				५,९०,०००/-
इ)	अन्वेषक प्रशिक्षण खर्च			१,००,०००/-
ई)	प्रपत्रे (छपाई खर्च)	३००		३०,०००/-
उ)	अहवाल छपाई			१५,०००/-
ऊ)	आकस्मिक खर्च			१,४५,८००/-
एकूण एकंदर (अ+आ+इ+ ई+उ+ऊ)				१७,०२,२००/-

(र. शि. गोरवे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन